

ANOTACIONES D'UN FUSTER DEL SEGLE XIX UNA CONTRIBUCIÓ A L'ONOMÀSTICA D'ÒRRIUS

Josep M. ROQUÉ MARGENAT

Probablement un immigrant procedent de l'Estat francès de cognom Font arribà a la parròquia de Sant Andreu d'Òrrius al segle XVII, com tants d'altres que s'establiren en diversos llocs de Catalunya. Una recerca no exhaustiva en el Llibre d'Òbits de la parròquia ha permès constatar que al desembre de 1714 morí el bracer Sebastià Font. No és fins el 1767 que un probable descendent, Salvador Font Puig pagès de la dita parròquia, és documentat amb motiu d'un establiment en una peça de terra.

Al 1888 consta com a fuster un besnét de l'anterior, Narcís Font Pibernat, habitant en una casa encara avui coneguda com Can Badorics (Vadorics?). En aquesta casa nasqué al 1852 el seu fill Josep Font Mañosa.

Josep Font aprengué l'ofici de fuster al costat del seu pare, el qual morí al 1890. Fou a partir d'aleshores que decidí apuntar-se a algunes de les feines que eren pròpies del seu ofici i, aparentment, conscient que iniciava una tasca de llarg abast, ho titulà "Lista de los ataudes y cajas de muerto des del dia 10 de Agosto de 1891".

La "Lista" conté 151 anotacions fins l'any 1913, inclusivament. En la present comunicació se'n reproduceix una part com a annex.

En cada anotació hi consta el dia que és rebuda o entregada la comanda i el tipus concret d'objecte fabricat, distingint entre caixa, bagul o taüt. Cadascun amb el seu corresponent preu que al llarg del temps augmenta gradualment. Però l'aspecte que crec més remarcable, i objecte de la present comunicació, és la descripció de la persona difunta pel nom popular amb el qual havia estat coneguda, de tal manera que, en la majoria de casos, només la consulta del Llibre d'Òbits de l'Arxiu parroquial permet identificar-la plenament.

La comparació d'aquestes dues fonts forneix una valuosa informació sobre les cases i les famílies del poble d'Òrrius en els anys esmentats, de les quals ningú no conservava una memòria tan detallada.

A continuació indico en forma abreujada 62 anotacions seleccionades. No reproduïxo les anotacions que no representen alguna aportació a l'interès central d'aquesta comunicació o bé donen informació repetida. En columna a l'esquerra per ordre cronològic, numerades, la descripció de la persona difunta tal com fou escrita en la "Lista"; en ocasions apareix el seu nom total o parcial, en moltes ocasions el malnom i en altres el nom de la casa on habitava. A la columna de la dreta la seva identificació oficial o comentari breu amb l'objectiu de situar el difunt en el seu context de domicili i família, quan ha estat possible.

1) el ascarrà	Josep Julià Nadal, l'Esquerrà.
2) Casa morrunegra	de Salvador Maurí Torras, en Morro-negre, en al·lusió a la seva barbata.
3) vieja Farrera	de 71 anys, Teresa Ribosa de Cal Ferrer.
4) Juan casa Raymí	Joan Borràs, jornalero de Can Raimir, del terme municipal d'Argentona

- 5) albat casa Asidret filla de Josep Planas Cuberta de Ca l'Isidret, del terme municipal d'Argentona
- 6) gabriel mas billa Gabriel Masià Forns jornalер de Can Villà
- 7) Joaquim casa Prat Joaquim Godàs masovers de Can Prat
- 8) casa parera localització incerta; Rosa Suari , d'Argentona
- 9) Mas truca Eulàlia Maurí de Can Mastruc (de Mas Struch) del terme de Cabrils
- 10) la Cela Isabel Maurí March; malnom d'origen incert
- 11) Maria cuquet berta M. Cuquet Argemí casada amb Norberto Gallemí Moner, en Berto
- 12) Teresa Ribas Damiana T. Ribas de Can Damià
- 13) Rosa Julià Boca Rosa Tapias vídua de Llorenç Julià de Cal Bocu
- 14) viejo Altafulla jomaler de 86 anys habitant a Ca n'Altafulla, del terme municipal d'Argentona
- 15) Andres Cuberta Atchica A. C. i March propietari de Ca l'Atxica
- 16) Josep Prat gaumet J.P. i Tapias jornalер casat amb Antònia March; malnom d'origen incert
- 17) Paula Estrada Badureta P.E. i March casada amb Josep Font Guinart de Can Vadoret
- 18) Bicaria Teresa Gomis casada amb Miquel Mas March de Cal Vicari
- 19) Juan Ridameya Grabat J. Ridameya Jalencas de Cal Gravat
- 20) Maria cerrallera M. Planas Casabella de Cal Serraller
- 21) ermitana Joaquina Sala casada amb Andreu Puig de Ca l'Ermità del terme d'Argentona
- 22) José Ribas (anton) J.R. i Prat fill d'Anton Ribas
- 23) albat Famadas filla de Pau Amat de Can Femades
- 24) Andres Planas Camat A.P. i Puig de Cal Camat
- 25) albat casa macia fill de Jordi Puig de Can Macià
- 26) Munera Paula Barangó Gual vídua de Josep Moner
- 27) albat casa bertu fill de Pere Gallemí i Josefa Planas, de Cal Berto
- 28) Rosa Farrerons Rosa Prat Campins vídua de Josep Cuquet Godàs de Can Ferrerons
- 29) Jinesta Francisca Riera casada amb Marc Estrada, de Can Ginesta
- 30) abia casa Deri Teresa Triadó de 81 anys , de Can Deri
- 31) Punarra Josep March Forns, de Can Ponarra
- 32) Maria Julià fabrica casada amb Francisco Gallemí, de La Fàbrica
- 33) Maurina Teresa Torras casada amb un Maurí
- 34) albat casa Janís fill de Joan Estrada i Carme Puig de Can Genís del terme de Cabrils
- 35) Juan Francisco Joan Triador Planas, de Can Francisco
- 36) Mateu Merla Mateu Planas de Can Merla
- 37) Casa Butey Josefa Vila de Can Botey
- 38) masota Teresa Ordeix casada amb Andreu Maurí de Can Massot
- 39) Franco. Gallemí noy Francisco Gallemí Moner de Cal Noi
- 40) Pepa Forns Chéna casada amb Josep Blanch Ballester de Cal Xen
- 41) brangóna Francisca Junoy de Can Barangó, terme de La Roca
- 42) la campana malnom d'origen incert; Maria Bou Sala
- 43) albat casa tildo filla de Josep Forns de Cal Tildo
- 44) Cayeu (pages) Josep Puig Blanch masover de Can Cayeu
- 45) casa Lluís de Lluís Font casat amb Concepció (Ció) Gallemí
- 46) falipa Josefa Pujadas casada amb Felip Gallemí Maurí
- 47) abia de cal San Maria Planas Pi de 81 anys de Cal Sant
- 48) Franco.Prat magraneras malnom d'origen incert ; fill de Pere Prat i Josefa Tapias
- 49) casa Isern Estebanet Esteve de 39 anys fill d' Esteve Albert de Ca l' Isern del terme de Vilassar de Dalt

50) Segimon Planas Suldat	S.P. i Galvany de Cal Soldat
51) albat casa Fuyó	filla de Jaume Ridameya de Can Fuyó, del terme d'Argentona
52) Esperdañé alvat	fill d'Enric Claramunt, espardenyer
53) Andreu Cuquet (Cot)	A.C. Cuberta de Çan Cot
54) casa meucha (Petau)	Joan Suñé, en Petau, masover de Can Meuxa
55) albat casa Calau	filla de Jaume Illa de Can Calau i Teresa Moner
56) San Para B. Ll.	Bartomeu Lladó de Cal Sant-pare
57) Marce Casa Cunill	Mercè Cunill Cuyàs
58) albat casa Andreu	fill d' Andreu Prat de L' Estanc
59) Teresa Pex Planas Trúca	T. Peix casada amb Josep Planas Peix, el Truch
60) Pepa Font Alias	Josefa Font Estrada vídua de Marc Planas Puig propietari de Ca l'Elies
61) Juan Putch Fum	Joan Planas Puig de Cal Fum
62) Pepa Gallemí badona	Josefa Gallemí Ribas vídua de Salvador Blanch Planas, en Vador

La present comunicació no solament és una aportació a la història local, sinó que constitueix una contribució a la conservació del fons onomàstic del país .

ANNEX

Lista de los ataudes y cajas de muerto des del día 10 Agosto de 1891

	P. C.
dia 10 Agosto caja por el ascarrà	10.50
dia 19 Disiembre ataut casa morrunegra	6.50
... ..	

Ataudes de 1893

Febrero 15 caja por la Cela	10.50
Marzo 31 ataut Desideri Planas	16.
Abril 8 " albat casa deri	3.
Mayo 14 " Maria cuquet berta	16.
Junio 7 " Teresa Ribas Damiana	16.50
Agosto 16 " albat de Andres Maurí	4.
Disiembre 7 " Marcos Planas Alias	16.
" 16 caja Rosa Julià Boca	10.50
... ..	

	1901	Ptas.
Mars 15 Bagul Maurina		16.
" 21 " albat casa Janís		4.50
Agost 12 albat atchica		3.75
... ..		
1913 Marz 22 Bagul Juan Putch Fum		16.
" 28 " Bagul Franco. Cuquet Pugol		22.50
8 Abril Bagul Pepa Gallemí badona		16.
19 Setembre. bagul Josep Ridameya Galencas		16.
20 Desembre. bagul Frco. A. J. Bocu		16.

BIBLIOGRAFIA

- ANÒNIM, Cognoms i prenomes dels immigrants “francesos” (S. XVI, XVII), *Onomàstica*, 1986, Vol. XXV, pp.63-68
- ROQUÉ J.M., Ôrrius (Maresme), 1998, *Grup d'Hist. del Casal*, Mataró

Agraïments: Desitjo agrair a les germanes Pilar i Mercè Font Manent l'aportació de documentació original.

PRECISIONS TOPONÍMIQUES TOT SEGUINT EL CURS DE L'AVINGUDA MERIDIANA DE BARCELONA I DE LES SEVES LÍNIES DE TREN I DE METRO

La Torre del Baró.- He llegit la interessant nota intitulada *Els nou barris de Nou Barris*, signada per V.B., publicada al nº 85 (juny 2001) p.10 del nostre Butlletí Interior. I m'ha cridat l'atenció que parla de *Torre Baró* i no pas de 'la Torre del Baró', com se n'havia dit sempre, encara que és veritat que avui s'ha popularitzat entre els qui hi viuen el nom de 'Torre Baró' pel fet d'ésser un barri d'al·luvió bastit de nou els anys 60 amb persones que desconeixien totalment la toponímia del lloc i la llengua del país i sota un règim polític que es va esforçar perquè aquest desconeixement fos per sempre; i fins i tot així *-Torre Baró-* es diu -des de quan?- el baixador de l'antic ferrocarril del Nord. Sóc fill de Sant Andreu de Palomar (com l'enyorat Moreu-Rey, si la memòria no em falla), i recordo que, de petit, sempre n'havia sentit dir 'la Torre del Baró', i que ens xocava que l'estació de tren abregés pintorescament el topònim -aleshores ben popular entre els habitants de la rodalia-; així mateix ho recorden perfectament els veïns andreuencs que van néixer abans de la gran onada immigratòria dels anys 50; i així, en la forma completa i genuïna, surt escrit, i dues vegades, a la *Gran Geografia Comarcal de Catalunya*, al volum 8 p.275.

Cal Dragó.- Entre Nou Barris i Sant Andreu hi havia la masia de Cal Dragó, avui desapareguda però que ha donat nom a un complex lúdic municipal amb el nom de 'Can Dragó', és a dir, canviant l'article determinat per l'article personal. Tant si el nom de Dragó prové del fet que un fill del mas va ingressar al regiment dels dragons del rei (força de cavalleria) -com així expliquen els descendents actuals del mas-, com si és el nom del conegut i beneficiós rèptil que devia abundar per aquells verals, en no ésser el nom d'un llinatge, això va fer que es digués amb l'article determinat que es posa davant dels noms que no són de persona; i, als qui hi vivien, els dèiem “els Dragons”, “el Dragó” -no pas ‘en Dragó’-, “la Dragona”... Ara ja fa anys que tothom coneix el complex lúdic municipal per “Can Dragó” i potser no es tracta de canviar res, però sí de deixar constància del topònim històric exacte.

El Clot i la Sagrera.- Sempre havia pensat que les estacions del Metro del Clot i de la Sagrera ometen l'article que, en el llenguatge popular, precedeix inconcusament el nom d'aquests barris -fins i tot en castellà-, perquè les dites estacions foren inaugurades en ple franquisme, cap al 1953. Després, vaig veure que se seguia el mateix criteri d'estalviar l'article amb altres estacions inaugurades molt més tard, com la de la Trinitat (*Trinitat*), la del Poble Sec (*Poble Sec*), la de la Torrassa (*Torrassa*), etc.. Les úniques excepcions, pel que fa a la xarxa del que en diem Metro, són la de *Les Corts*, on, quan hi va arribar, els veïns van lluitar perquè no els escapcessin el nom; i la de *La Pau* -aquesta no sé per què, però no fóra difícil d'aventurar-ne hipòtesis-. Em consta que algú justifica la supressió de l'article per la conveniència de brevetat en el rètol i en el missatge que transmet, i perquè és el nom de l'estació i no el del barri, com si calgués distingir l'un de l'altre. Potser sí, potser no; però, a mi, sempre em sonaran malament, com em sonen malament tots els casos anteriors que he comentat en aquestes notes. A més, la importància d'aquest mitjà de transport i de la seva retolació provoca interferències en el topònim, genera confusió. No he estat mai propens als canvis -per això dic tot el que dic- (sempre porten complicacions), i ara menys que mai; no sé si hem de deixar les coses tal com estan; però, si més no de cara al futur, bategem les estacions noves amb el nom correcte i sencer del lloc on siguin!

Sebastià Solé i Cot